

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Štefanova ulica 2, 1501 Ljubljana

T: 01 428 40 00
F: 01 428 47 33
E: gp.mnz@gov.si
www.mnz.gov.si

24. 07. 2013
M. Krivic
po pošti
Zgaga

Amnesty International Slovenije
amnesty@amnesty.si

Zveza izbrisanih Slovenije
zastopnik Dimitar Anakiev
dimitar.anakiev@gmail.com

mag. Matevž Krivic
Sp. Pirniče 24,
1215 Medvode

DRŽAVNI SVET REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	11-10-2013
Šifra:	
Povezava:	
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratika:	

Številka: 900-82/2013/36 (1312-01)
Datum: 19. 7. 2013

Zadeva: Predlog zakona o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva – pojasnilo k posredovanim pripombam

Spoštovani,

v zvezi s pripombami, ki ste jih podali na Osnutek zakona o povračilu škode osebam, ki so bile izbrisane iz registra stalnega prebivalstva, kateri je bil 27. 5. 2013 predstavljen vsem zainteresiranim predstavnikom izbrisanih, ki so se vabilu ministra za notranje zadeve odzvali, pojasnjujemo, da je bil na podlagi pripomb pripravljen spremenjen predlog zakona.

V spremenjenem gradivu je posebej poudarjeno, da je poleg izvršitve sodbe Velikega senata Evropskega sodišča za človekove pravice, izdane v zadevi Kurić in drugi proti Sloveniji, cilj in namen nove ureditve predvsem popraviti kršitve človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki so bile povzročene izbrisanim iz registra stalnega prebivalstva. Tudi v uvodni določbi je opredeljeno, da je namen ureditve poprava kršitev človekovih pravic in temeljnih svoboščin, povzročenih zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva.

V spremenjenem predlogu zakona je poleg uveljavljanja odškodnine v upravnem postopku dodana možnost uveljavljanja denarne odškodnine tudi v sodnem postopku. Namen predlagane ureditve je omogočiti upravičencem hitro in učinkovito doseg pravičnega zadoščenja za škodo, ki so jo utrpeli zaradi izbrisa. Predlog zakona zato določa, da lahko upravičenci uveljavljajo denarno odškodnino v upravnem postopku, hkrati pa jim priznava tudi druge oblike pravičnega zadoščenja, v obliki posebnih ukrepov in prednostnega obravnavanja. Poleg uveljavljanja denarne odškodnine v upravnem postopku, je upravičencem dana možnost, da lahko denarno odškodnino uveljavljajo tudi v sodnem postopku po splošnih pravilih Obligacijskega zakonika, s tem, da je določen nov, tri letni rok, v katerem bodo lahko vložili tožbo. Odločitev o tem, v katerem postopku, upravnem ali sodnem ali v obeh, bo uveljavljal plačilo odškodnine, je prepuščena upravičencu.

Upravičenci, ki menijo, da jim je zaradi izbrisa nastala večja škoda, kot bi jim bila priznana v upravnem postopku, bodo lahko odškodnino zahtevali v sodnem postopku.

Glede na dejstvo, da so po sprejeti sodni praksi, ki jo je potrdilo tudi Ustavno sodišča Republike Slovenije, odškodninske terjatve iz naslova izbrisa iz registra stalnega prebivalstva po splošnih pravilih civilnega prava zastarale, predlog zakona izrecno določa, da določbe Obligacijskega zakonika o zastaranju terjatev za terjatve za plačilo denarne odškodnine zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva, ki jih bodo upravičenci po predlaganem zakonu uveljavljali pred sodiščem, ne veljajo.

Ker so bili zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva pred slovenskimi sodišči že začeti postopki za povrnitev škode, od katerih so nekateri že zaključeni, drugi pa so v teku, predlog zakona ureja tudi pravice tistih upravičencev, ki so svoje zahteve za povračilo škode že uveljavljali v sodnem postopku. Določeno je, da ima pravico uveljavljati povračilo škode po predlaganem zakonu tisti upravičenec, kateremu je bil pred uveljavitvijo predlaganega zakona pri sodišču tožbeni zahtevek za izplačilo odškodnine za škodo, povzročeno zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva, pravnomočno zavrnjen, zavržen ali je bil postopek ustavljen. V navedenih primerih gre večinoma za primere, ko so bili sodni postopki upravičencev neučinkoviti zaradi zastaranja, ko torej tožniki niso bili uspešni v sodnih postopkih in niso prejeli nobene odškodnine. Tem upravičencem je treba priznati pravico do povračila škode po predlaganem zakonu in s tem izključiti morebitne ugovore pravnomočno razsojenih stvari (*res iudicata*). S prehodno določbo pa je tudi določeno, da se sodni postopki za povračilo škode, nastale zaradi izbrisa, ki so se začeli do začetka uporabe predlaganega zakona, končajo po določbah predlaganega zakona.

V spremenjenem gradivu je bila črtana določba, da bi se v primeru, če upravičenec med sodnim postopkom umre, sodni postopek za povračilo škode ustavil, tako da je terjatev za povrnitev premoženjske škode po spremenjenem predlogu zakona v sodnem postopku podedljiva.

V spremenjenem predlogu zakona je višina denarne odškodnine za mesec izbrisa, ki se določi v upravnem postopku zvišana iz 30 eurov na 40 eurov, kot je bilo že pojasnjeno, pa je poleg uveljavljanja odškodnine v upravnem postopku, dodana možnost uveljavljanja denarne odškodnine tudi v sodnem postopku. Namen uveljavljanja odškodnine v upravnem postopku je, da se upravičencem omogoči hiter in učinkovit postopek odmere denarne odškodnine brez dokazovanja obstoja škode, vzročne zveze itd. Zato je za vse upravičence, ki bodo odškodnino uveljavljali v upravnem postopku, ne glede na specifiko posameznega primera, določena višina denarne odškodnine za mesec izbrisa. V spremenjenem predlogu zakona je višina denarne odškodnine za mesec izbrisa 40 eurov. Pri določitvi mesečne višine denarne odškodnine je bilo upoštevano, da ima upravičenec poleg denarne odškodnine, ki se odmeri v upravnem postopku glede na obdobje izbrisa, možnost uveljavljati tudi denarno odškodnino v sodnem postopku. Prav tako je poleg denarne odškodnine upravičen tudi do drugih oblik pravičnega zadoščenja, kot povračila za škodo, ki mu je nastala zaradi izbrisa. Pri določanju višine mesečnega zneska odškodnine pa je bilo treba upoštevati tudi finančno stanje Republike Slovenije, vpliv izplačevanja odškodnin na zagotavljanje drugih človekovih pravic, ki jih je država v skladu z načelom socialne države dolžna zagotavljati, in finančne možnosti Republike Slovenije, da upravičencem v razumnem roku določene odškodnine tudi izplača.

Nespremenjena je ostala opredelitev upravičencev, ki so po predlaganem zakonu upravičeni do povračila škode, nastale zaradi izbrisa iz registra stalnega prebivalstva. Pravica do povračila škode, nastale zaradi izbrisa, se prizna tistim izbrisanim iz registra stalnega prebivalstva, ki so po izbrisu pridobili dovoljenje za stalno prebivanje (na katerikoli možni pravni podlagi in sicer na podlagi Zakona o tujcih, Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji ali Zakona o začasnem zatočišču) ali bili sprejeti v

državljanstvo Republike Slovenije. Upravičenec do povračila škode je izbrisan iz registra stalnega prebivalstva z urejenim statusom v Republiki Sloveniji in sicer bodisi z dovoljenjem za stalno prebivanje ali s sprejemom v državljanstvo Republike Slovenije. Z ureditvijo statusa je namreč izbrisan pokazal interes oziroma željo za nadaljnje prebivanje v Republiki Sloveniji. Pri opredeljevanju upravičencev je bila upoštevana tudi možnost, ki so jo imeli izbrisani za ureditev svojega statusa na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 50/10, ZUSDDDD-B), ki je začel veljati 24.7.2010, in oceno, ki jo je Ustavno sodišče Republike Slovenije podalo o navedenem zakonu, ko je odločalo o referendumu. Ustavno sodišče Republike Slovenije je namreč v odločbi št. U-II-1/10-19 z dne 10.6.2010 (Ur. l. RS, št. 50/10), s katero je odločilo o nedopustnosti zahtevanega referenduma, tudi presodilo, da ZUSDDDD-B na ustavno skladen način odpravlja v odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/02-28 z dne 3.4.2003 ugotovljene protiustavnosti in da tudi ostala vprašanja (ureditev statusa otrok izbrisanih in ureditev statusa za nazaj za državljane Republike Slovenije) upravičeno ureja, saj so z odpravo protiustavnosti neločljivo povezana. Ocenilo je tudi, da bo na podlagi ZUSDDDD-B mogoče dokončno urediti pravni položaj tistih državljanov drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, če statusa do sedaj še nimajo urejenega. Glede na navedeno, je v Republiki Sloveniji ustrezna zakonodaja, ki izbranim iz registra stalnega prebivalstva, tudi tistim, ki ne prebivajo v Republiki Sloveniji, omogoča ureditev statusa.

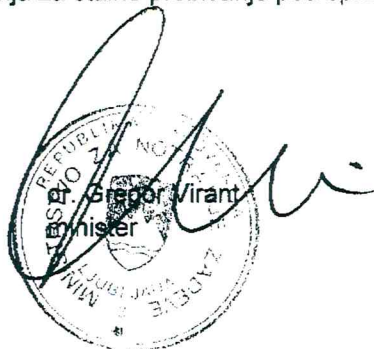
Namen ZUSDDDD-B je v drugačnem, olajšanem urejanju statusa (pridobitvi dovoljenja za stalno prebivanje) za državljane drugih republik nekdanje skupne države SFRJ, kot pa velja ureditev po Zakonu o tujcih za ostale tujce. ZUSDDDD-B določa pogoje, pod katerimi lahko tujec, ki je bil na dan 25.6.1991 državljan druge republike nekdanje SFRJ in ki dovoljenja za stalno prebivanje v Republiki Sloveniji še nima, pridobi dovoljenje za stalno prebivanje ne glede na določbe Zakona o tujcih. Določa tudi, v katerih primerih se šteje, da so imeli državljani drugih republik nekdanje SFRJ, ki so bili izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, dovoljenje za stalno prebivanje in prijavljeno stalno prebivališče tudi za nazaj, to je od prenehanja prijave stalnega prebivališča dalje (o čemer se jim izda posebna odločba). Po ZUSDDDD-B lahko dovoljenje za stalno prebivanje pridobijo tudi tisti izbrisani iz registra stalnega prebivalstva, ki zaradi upravičene odsotnosti ne prebivajo v Republiki Sloveniji. Ker je Ustavno sodišče Republike Slovenije v odločbi št. U-I-246/02 z dne 3.4.2003 odločilo, da je Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji v neskladju z Ustavo Republike Slovenije tudi zaradi tega, ker ne določa meril za ugotavljanje dejanskega življenja, ZUSDDDD-B določa merila za ugotavljanje izpolnjevanja pogoja dejanskega življenja v Republiki Sloveniji in katere odsotnosti iz države pogoja dejanskega življenja ne prekinajo. Po mnenju Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz navedene odločbe bi namreč moral zakon za izbrisane iz registra stalnega prebivalstva opredeliti razloge odsotnosti, ki dejanskega življenja ne prekinajo in določiti čas oziroma obdobje dopustne odsotnosti, kar je v ZUSDDDD-B tudi urejeno. Po presoji Ustavnega sodišča Republike Slovenije, ki jo je podalo v odločbi št. U-II-1/10-19 z dne 10.6.2010, zakonska rešitev, ki se nanaša na pogoj dejanskega življenja na ustavno skladen način odpravlja protiustavnosti, ugotovljene z odločbo št. U-I-246/02. Po ZUSDDDD-B je upravičen razlog odsotnosti med drugim tudi, če je oseba zapustila Republiko Slovenijo zaradi posledic izbrisa iz registra stalnega prebivalstva; ali če je oseba zapustila Republiko Slovenijo, ker ni mogla pridobiti dovoljenja za prebivanje zaradi neizpolnjevanja pogojev in ji je bila prošnja za izdajo dovoljenja zavrnjena, zavržena ali je bil postopek ustavljen; upravičen razlog odsotnosti je tudi, če se oseba ni mogla vrniti v Republiko Slovenijo zaradi vojnih razmer v drugih državah, naslednicah nekdanje SFRJ ali iz zdravstvenih razlogov, kakor tudi, če je bila oseba prisilno odstranjena iz Republike Slovenije ali če ji je bil zavrnjen vstop.

Glede na navedeno se po predlogu zakona pravica do povračila škode, nastale zaradi izbrisa, prizna tistim izbranim iz registra stalnega prebivalstva, ki so po izbrisu pridobili dovoljenje za stalno prebivanje (na katerikoli možni pravni podlagi in sicer na podlagi Zakona o tujcih,

Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji ali Zakona o začasnem zatočišču) ali bili sprejeti v državljanstvo Republike Slovenije.

Tisti izbrisani, ki so si v Republiki Sloveniji poskušali urediti status, pa je bila njihova vloga za pridobitev dovoljenja za stalno prebivanje ali za sprejem v slovensko državljanstvo zavrnjena, zavržena ali je bil postopek ustavljen, so imeli v skladu z vsemi navedenimi pravnimi podlagami možnost pritožbe oziroma tožbe v upravnem sporu in s tem izrabo vseh notranjih pravnih sredstev. V kolikor so v postopku na drugi stopnji ali pred pristojnim sodiščem status pridobili, se štejejo v krog upravičencev. Od uveljavitve ZUSDDD-B dalje pa so imeli tudi možnost vložiti ponovno prošnjo za izdajo dovoljenja za stalno prebivanje pod spremenjenimi pogoji.

S spoštovanjem,

Dr. Gregor Virant
Minister

Poslano:
- naslovnikom